

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

15/164-2

07.09.17

Høringsbrev om endring av forskrift av 22. desember 2004 om akvakultur for andre arter enn laks, ørret og regnbueørret – akvakultur med vannlevende planter

Nærings- og fiskeridepartementet sender med dette på høring forslag om at forskrift om akvakultur for andre arter enn laks, ørret og regnbueørret skal gjøres gjeldende for akvakultur med vannlevende planter. Det foreslås at behandling av akvakulturtillatelse for vannlevende planter delegeres til fylkeskommunene som blir koordinerende myndighet, slik som for de fleste andre akvakultursøknader. Det foreslås også å etablere en depositumordning for akvakultur med vannlevende planter lik depositumordningen for akvakultur av blåskjell, samt øke beløpet noe.

Høringsfristen er 1. desember 2017.

1. Innledning

Høringsbrevet gjelder akvakultur med vannlevende planter. Vannlevende planter defineres som: *Flercellede vannlevende organismer med fotosyntese, herunder makroalger.**

Akvakultur med vannlevende planter inkluderer makroalger. Makroalger omfatter brunalger, inkl. tang og tare, rødalger og grønnalger. I daglig tale er akvakultur av tare mest benyttet og vil også bli brukt i dette høringsbrevet. Akvakultur med vannlevende planter er ikke omfattet av forskrift av 22. desember 2004 nr. 1799 om tillatelse til akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret. Nærings- og fiskeridepartementet koordinerer og behandler slike

*Havforskningsinstituttet foreslo denne definisjonen i en høring om regulering av vannlevende planter i 2011.

søknader i første instans etter lov 17. juni 2005 nr 79 om akvakultur. Nærings- og fiskeridepartementet mener at også denne type akvakultursøknader bør behandles likt de fleste andre akvakultursøknader og departementet vil av den grunn foreslå enkelte endringer i gjeldende regelverk.

Dette høringsbrevet gjelder forslag om følgende endringer:

1. Generelle regler for akvakultur i dagens akvakulturregelverk, jf. forskrift av 22. desember 2004 nr. 1799 om tillatelse til akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret, vil bli gjeldende også for akvakultur med vannlevende planter.
2. Kompetansen til å behandle søknader om akvakultur tillatelse med vannlevende planter delegeres til fylkeskommunene. Det innebærer at fylkeskommunene blir koordinerende myndighet, slik som for de andre akvakultursøknadene.
3. Det etableres en depositumsordning for etablering av akvakulturvirksomhet med vannlevende planter på lik linje som den som er fastsatt for blåskjellanlegg. Dette vil være et tiltak for å hindre at eierløse anlegg, som følge av en eventuell konkurs, blir stående i sjøen og utgjøre en sikkerhetsmessig risiko for ferdsel på sjøen, forurensning og unødvendig båndlegging av areal.

2. Status – stor interesse for akvakultur med tare

De siste 3-4 årene har interessen for akvakultur med tare vært stor. Per 10. februar 2017 har Nærings- og fiskeridepartementet mottatt 56 søknader om akvakultur av makroalger fra Vest-Agder til Troms. 37 søknader (tilknyttet 42 lokaliteter) er innvilget, 1 søknad er til nå avslått, 1 søknad har blitt trukket av søker og 17 søknader er til behandling.

Det kreves akvakultur tillatelse både for lokaliteter i sjø og kimplanteproduksjon i anlegg på land. Driftsformen er ganske lik dyrking av blåskjell på bøyestrekkanlegg i sjøen med tauverk/liner i sjøen med blåser for oppdrift og forankring/fortøyingssystem til sjøbunnen. Noen aktører har utviklet og patentert eget utstyr spesifikt for dyrking av makroalger.

Det er i dag gitt tillatelse til dyrking av ca. 30 ulike arter av makroalger. De hyppigst omsøkte artene er sukkertare (40 tillatelser), butare (37 tillatelser), fingertare (36 tillatelser), søl (27 tillatelser) og havsalat (18 tillatelser). Til sammen er det skrevet ut over 200 tillatelsedokumenter for makroalger knyttet til dagens 40 godkjente lokaliteter.

3. Gjeldende regelverk for akvakultur med vannlevende planter

Akvakultur med vannlevende planter omfattes av akvakulturloven av 17. juni 2005. Denne gruppen er som nevnt ikke omfattet av de to tildelingsforskriftene for akvakultur, jf. forskrift av 22. desember 2004 nr. 1798 om tillatelse til akvakultur for laks, ørret og regnbueørret eller forskrift av 22. desember 2004 nr. 1799 om tillatelse til akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret.

Tillatelse til akvakultur med vannlevende planter tildeles av Nærings- og fiskeridepartementet per i dag direkte etter akvakulturloven.

I akvakulturloven er opprydningsplikt regulert. Lovens § 13 første ledd om oppryddings- og gjenfangstplikt oppstiller krav om at *”den som driver akvakultur skal ved helt eller delvis opphør av produksjonen foreta opprydding på lokaliteten og tilstøtende områder, herunder fjerning av organismer, innretninger og utstyr mv.”*

I § 13 tredje ledd fastsetter loven at *departementet kan gi forskrift om plikt til å stille sikkerhet for oppryddings- og gjenfangstplikten etter første og annet ledd.* Det er med andre ord ikke hjemmel for slik sikkerhetsstillelse i enkeltvedtak (for eksempel som et vilkår i en akvakulturtillatelse med tare). Et slikt krav må fastsettes i forskrift.

4. Delegering av søknadsbehandling

Etter akvakulturloven er det Nærings- og fiskeridepartementet som innehar kompetansen til å behandle søknader om akvakultur med tare. I en begrenset periode har det vært hensiktsmessig at departementet har behandlet disse sakene i første instans, bl.a. fordi akvakultur med tare representerte en ny type akvakultur. Nærings- og fiskeridepartementet mener imidlertid at dette nå bør overføres til fylkeskommunene. Etter forslaget vil fylkeskommunen i det fylket hvor den omsøkte lokaliteten ligger ha tildelingsmyndighet og myndigheten til å klarere lokaliteter. Dertil vil det være en fordel at fylkeskommunene behandler søknaden i første instans fordi man da unngår at Kongen i statsråd er klageinstans.

Departementets rolle har de siste 3-4 årene bidratt til en likebehandling av søknader om akvakultur med tare, gitt søknadene prioritet og sørget for at utfordringer knyttet til etablering av slike tillatelser har blitt avklart i forvaltningen. Det er nå behandlet en rekke søknader. Søknadsprosessene har involvert fylkesmennene i tillegg til de fleste regionkontorene til de relevante sektormyndighetene (Fiskeridirektoratet, Kystverket, Mattilsynet). Det er dermed etablert en praksis for behandling av denne type søknader. Etter Nærings- og fiskeridepartementets vurdering er det ikke lenger behov for departementets direkte involvering i søknadsprosessen.

Delegering av Nærings- og fiskeridepartementets kompetanse har tidligere vært oppe til vurdering. I forbindelse med at de første søknadene om tillatelse til akvakultur av makroalger kom inn til Fiskeri- og kystdepartementet var det våren 2011 en offentlig høringsrunde som omhandlet dette.

I Nærings- og fiskeridepartementet ble saken vurdert igjen i 2014, men den ble lagt til side igjen i påvente av regjeringens behandlingen av regionreformen, jf. spørsmålet om fylkeskommunens rolle i behandling av akvakultursøknader. Dette er nå avklart gjennom Meld. St. 22 (2015-2016) *Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver* som sier at dersom regionene ikke blir betydelige større (om lag 10 regioner) så vil oppgavene som

fylkeskommunen ble tilført i 2010 bli flyttet tilbake til Fiskeridirektoratet. En delegering til fylkeskommunen vil kunne være et positivt bidrag til de nye regionene ifm. regionreformen.

Etter Nærings- og fiskeridepartementets syn vil den enkleste måten å delegere denne oppgaven til fylkeskommunene være å inkludere akvakultur med vannlevende planter i forskrift av 22. desember 2004 nr. 1799 om tillatelse til akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret. En slik løsning innebærer i tillegg at enkelte generelle krav til etablering av akvakultur vil bli gjeldende for akvakultur med tare. Dette innebærer i utgangspunktet en formalisering av de vurderinger departementet gjør i dag etter bestemmelsene direkte i akvakulturloven.

Administrative og økonomiske konsekvenser

For fylkeskommunen vil forslaget innebærer at de vil få ansvaret for saksbehandlingen av søknader om akvakultur av vannlevende planter. Dette kan medføre økt saksbehandlingsmengde. På den annen side påfører ikke dette fylkeskommunen en ny type saksbehandling da fylkeskommunen allerede i dag har den koordinerende myndigheten for de andre akvakultursøknadene. Saksbehandlingen for de øvrige sektormyndighetenes vil ikke bli påvirket av at fylkeskommunen overtar Nærings- og fiskeridepartementets ansvar, annet enn det variasjon i antall søknader vil medføre. Departementet erfarer at det i løpet av de siste årene har vært en økende pågang av søknader av denne typen.

For næringen innebærer forslaget færre ledd i søknadsbehandlingen. Søknadsrutiner og krav kan komme tydeligere frem. Dette kan bidra til at flere ønsker å drive denne formen for akvakultur. I så måte kan forslaget også bidra til økt innovasjon og mer næringsutvikling langs kysten.

For tilsynsmyndighetene vil et større omfang av akvakultur med vannlevende planter kunne føre til økt behov for tilsyn og kontroll. Departementet vil på et senere tidspunkt vurdere innføring av avgift for å dekke disse kostnadene ved tilsynet ut fra tilsynsbehov og omfang av akvakultur av vannlevende planter.

5. Opprydding av toreanlegg – innføring av depositumsordning

I behandlingen av søknader om akvakultur med tare har både kommuner og sektormyndigheter spilt inn at det bør sikres at anlegg og fortøyningsinstallasjoner i sjø som av en eller annen grunn ikke lenger er i bruk, fjernes.

Utgangspunktet er at den ansvarlige skal rydde opp etter seg. Dette er sikret gjennom en oppryddingsplikt, jf akvakulturloven § 13 første ledd.

Utfordringen er å sikre opprydding av anlegg og fortøyninger dersom det ikke finnes noen eier, for eksempel etter konkurs. Dette er et kjent problem fra satsingen på oppdrett av blåskjell fra midten av 1990-tallet som medførte en vekst i antall blåskjellanlegg langs kysten. Mange blåskjelloppdrettere gikk konkurs og eierløse anlegg båndla sjøareal som uten vedlikehold etter hvert både utgjorde en fare for forurensning og sikker ferdsel på sjøen. Det var i utgangspunktet kommunene, med mulighet for en viss bistand fra staten, som ble

sittende med regningen for oppryddingen. Det må forventes at selskaper som er med i startfasen for akvakultur med tare også kan gå konkurs, og potensielt føre til samme problem som vi opplevde i blåskjellnæringen.

For oppdrett av blåskjell ble denne utfordringen for fremtiden løst ved at myndighetene i 2007 forskriftsfestet et krav om sikkerhetsstillelse for opprydding (eksempelvis depositum) ved tildeling av nye blåskjelltillatelser. Dette ble gjort ved en tilføyelse i forskrift om tillatelse til akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret i § 10a. *Særlige krav for blåskjellsøknader.*

Når Nærings- og fiskeridepartementet ikke har satt vilkår om depositum eller annen sikkerhetsstillelse for opprydding av virksomhet knyttet til oppdrett med vannlevende planter, etter modell fra ordningen for blåskjellanlegg, som sikrer opprydding også ved en eventuell konkurs, er det fordi departementet ikke har hatt hjemmel til å gjøre dette i enkeltvedtak. Akvakulturloven fastsetter i § 13 tredje ledd at *departementet kan gi forskrift om plikt til å stille sikkerhet for oppryddings- og gjenfangstplikten etter første og annet ledd.* Slikt krav må altså forskriftsfestes.

For å hindre en utvikling som innebærer at forlatte, eierløse oppdrettsanlegg for dyrking av makroalger blir et problem slik det har vært for blåskjellanlegg, vil Nærings- og fiskeridepartementet foreslå å innføre en ordning med depositum, forsikringsbevis eller annen likeverdig sikkerhet også for akvakultur av tare. Departementet foreslår at dette gjøres etter malen for blåskjellanlegg. For blåskjellanlegg ble det satt en sikkerhetsstillelse på 2500 kr. per dekar, en forsikring som gir tilsvarende dekning eller at det stilles annen likeverdig sikkerhet som gir tilsvarende dekning. Beløpet på 2.500 kroner ble beregnet i forbindelse med rapporten "Opprydding i akvakulturnæringen med spesiell vekt på blåskjellanlegg" utarbeidet av en arbeidsgruppe nedsatt av Fiskeri- og kystdepartementet i 2007. Nivået for sikkerhetsstillelsen for blåskjellanlegg kan overføres til makroalger da de fleste anleggene er sammenlignbare (bøystrekkanlegg med fortøyninger).

Nærings- og fiskeridepartementet mener at dette nivået er noe lavt i dag og foreslår at beløpet justeres. Departementet foreslår at det settes en sikkerhetsstillelse på 3000 kr. per dekar. Beregningen er basert på utviklingen i kroneverdi med utgangspunkt i konsumprisindeksen som i følge SSB i perioden fra 2007 til 2016 var på vel 22 %.

Departementet vil samtidig foreslå at dette beløpet også skal gjelde for akvakultur med blåskjell.

En sikkerhetsstillelse vil bare kunne virke fremover i tid og vil ikke ha virkning for tillatelser som allerede er gitt uten krav om slik sikkerhetsstillelse. Departementet har imidlertid for de tillatelsene som allerede er gitt til større anlegg, dvs. anlegg som er større enn 100 dekar, gitt disse med en tidsbegrensning på 10 år. Det vil derfor ved eventuell fornying av disse tillatelsene være altuelt å stille krav om nevnte sikkerhetsstillelse også for disse.

Nærings- og fiskeridepartementet foreslår at depositumsordning for makroalger gjennomføres ved å inkludere makroalger i § 10a i forskrift om tillatelse til akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret som omhandler sikkerhetsstillelse for opprydding av akvakulturanlegg for blåskjell.

Administrative og økonomiske konsekvenser

Å etablere et system som i større grad forebygger manglende opprydning, vil først og fremst ha konsekvenser for dem som får tillatelse.

Ordningen med depositum innebærer at den som stiller pengene til disposisjon fratras rådigheten i den perioden sikkerhetsstillelsen gjelder. Avhengig av størrelsen på beløpet og den enkeltes økonomiske evne, kan en slik sikkerhetsstillelse være en økonomisk belastning. Det kan også føre til at potensielle søkere vil skjerpe risikovurderinger og dertil at krav om sikkerhetsstillelse vil påvirke finansieringsmulighetene. Følgen kan bli at terskelen for etablering av nye akvakulturprosjekter for vannlevende planter i praksis kan bli noe høyere.

For myndighetene, kommuner, berørte aktører og for brukere av kystsonen, vil etterlatt utstyr fra tarevirksomheten være til sjenanse og utgjøre et problem både i forhold til miljø, sjøsikkerhet og arealbeslag. Et krav om sikkerhetsstillelse vil bidra til at anlegg som oppgis eller hvor driften innstilles, kan fjernes, uten at offentlige midler benyttes til slike tiltak. Opprydding omfatter også biomasse som kan være vanskelig å håndtere for myndighetene. Fjerning av anlegg gir i tillegg den gevinsten at områder ikke båndlegges unødige.

6. Forslag til endrede forskriftsbestemmelser

Nærings- og fiskeridepartementet foreslår å endre forskrift av 22. desember 2004 nr.1799 om tillatelse til akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret slik at akvakultur med vannlevende planter inkluderes i forskriftens § 2 annet ledd som gjelder forskriftens virkeområde og i § 4 første ledd bokstav c), 2 om krav om akvakulturtillatelse. I § 4 er myndighet til å gi akvakulturtilatelser for andre arter enn laks, ørret og regnbueørret gitt fylkeskommunen. Ved at akvakultur med vannplanter blir tatt inn i forskriften blir også myndigheten til å behandle slike søknader delegert fra Nærings- og fiskeridepartementet til fylkeskommunen. § 10 annet ledd utvides til også å omfatte akvakultur av vannplanter.

§ 2. Forskriftens virkeområde.

Annet ledd skal lyde:

Forskriften gjelder tildeling, endring og opphør av tillatelser til akvakultur av andre fiskearter enn laks, ørret og regnbueørret samt til akvakultur av bløtdyr, krepsdyr og pigghuder *og akvakultur med vannlevende planter*. Forskriften gjelder ikke fangstbasert akvakultur, levendelagring av villfanget fisk, akvakultur av krepsdyr, bløtdyr og pigghuder i form av bunnkultur uten at dyrene holdes i fangenskap (havbeite).

§ 3. *Definisjoner*

§ 3, nytt punkt m) skal lyde:

Vannlevende planter: Flercellede vannlevende organismer med fotosyntese, herunder makroalger

§ 4. Krav om akvakulturtillatelse

Første ledd, bokstav c), 2 skal lyde:

2. akvakultur av fisk, krepsdyr, bløtdyr eller pigghuder *og akvakultur med vannlevende planter* basert på senere livstadier.

§ 10a. Særlige krav for blåskjellsøknader og *søknader om akvakultur med vannlevende planter*.

Første ledd skal lyde:

Søknad om tillatelse til akvakultur av blåskjell *og akvakultur med vannlevende planter* skal inneholde dokumentasjon som viser at søker har

- a) innbetalt et depositum på kr 3000 per omsøkt dekar til en sperret konto,
- b) en forsikring som gir tilsvarende dekning som i bokstav a, eller
- c) stilt annen likeverdig sikkerhet som gir tilsvarende dekning som i bokstav a.

Før tillatelse utstedes må søker dokumentere et depositum, et forsikringsbevis eller annen likeverdig sikkerhet, i samsvar med det antall dekar tillatelsen skal lyde på.

§ 13. Akvakultur av bløtdyr, krepsdyr og pigghuder *og akvakultur med vannlevende planter*.

Første og annet ledd skal lyde:

Avgrensningen av en tillatelse til akvakultur av bløtdyr, krepsdyr og pigghuder *og akvakultur med vannlevende planter* fastsettes i det enkelte tilfellet.

Avgrensningen av tillatelse til akvakultur av blåskjell *og akvakultur med vannlevende planter* skal fastsettes i dekar.

Med hilsen

Vidar Landmark
ekspedisjonssjef

Martin H. Bryde
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Adresseliste

Akershus fylkeskommune	Postboks 1200 Sentrum	0107	OSLO
Aust-Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Buskerud fylkeskommune	Postboks 3563	3007	DRAMMEN
Finansdepartementet	Postboks 8008 DEP	0030	OSLO
Finnmark fylkeskommune	Fylkeshuset	9815	VADSØ
Fiskeridirektoratet	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Fylkesmannen i Aust-agder	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Fylkesmannen i Buskerud	POSTBOKS 1604	3007	DRAMMEN
Fylkesmannen i Finnmark	Statens Hus	9815	VADSØ
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	HAMAR
Fylkesmannen i Hordaland	Postboks 7310	5020	BERGEN
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Julsundvegen 9	6412	MOLDE
Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	BODØ
Fylkesmannen i Nord-trøndelag	Postboks 266	7734	STEINKJER
Fylkesmannen i Oppland	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 8111 Dep.	0032	OSLO
Fylkesmannen i Rogaland	Postboks 59 Sentrum	4001	STAVANGER
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	Njøsvegen 2	6863	LEIKANGER
Fylkesmannen i Sør-trøndelag	Postboks 4710 Sluppen	7468	TRONDHEIM
Fylkesmannen i Telemark	Statens Hus	3708	SKIEN
Fylkesmannen i Troms	Postboks 6105	9291	TROMSØ
Fylkesmannen i Vest-agder	Postboks 513	4605	KRISTIANSAND S
Fylkesmannen i Vestfold	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Fylkesmannen i Østfold	POSTBOKS 325	1502	MOSS
Hedmark fylkeskommune	Postboks 4404 Bedriftssenteret	2325	HAMAR
Hordaland fylkeskommune	Postboks 7900	5020	BERGEN
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Postboks 8112 Dep	0032	OSLO
Kystverket	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
Mattilsynet	Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Møre og Romsdal fylkeskommune	Julsundveien 9 Fylkeshuset	6412	MOLDE
Nordland fylkeskommune	Prinsens gate 100	8005	BODØ
Nord-Trøndelag fylkeskommune	Seilmakergata 2 Fylkets hus	7725	STEINKJER
Norges Fiskarlag	Postboks 1233 Sluppen	7462	TRONDHEIM

Adresseliste

Norges Kystfiskarlag	Postboks 97	8380	RAMBERG
Norsk Tare dyrkeforening	Norges Vel		
Norske Sjømatbedrifters Landsforening	Postboks 639 Sentrum	7406	TRONDHEIM
Oppland fylkeskommune	Postboks 988	2626	LILLEHAMMER
Oslo kommune	RÅDHUSET	0037	OSLO
Regelrådet			
Rogaland fylkeskommune	Postboks 130 Sentrum	4001	STAVANGER
Samferdselsdepartementet	Postboks 8010 DEP	0030	OSLO
Sjømat Norge	Postboks 5471 Majorstuen	0305	OSLO
Sogn og Fjordane fylkeskommune	Askedalen 2	6863	LEIKANGER
Sør-Trøndelag fylkeskommune	Postboks 2350 Sluppen	7004	TRONDHEIM
Telemark fylkeskommune	Postboks 2844	3702	SKIEN
Troms fylkeskommune	Postboks 6600	9296	TROMSØ
Vest-Agder fylkeskommune	Postboks 517 Lundsiden	4605	KRISTIANSAND S
Vestfold fylkeskommune	Svend Foyns gate 9	3126	TØNSBERG
Østfold fylkeskommune	Postboks 220	1702	SARPSBORG